

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא
 פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים
 וילדיהם דרור הלל ואשר יש'
 עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי
 וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה
 רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים
 לרפואת חיים שמואל בן סימה
 לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

גלגול עיסה המחייב אותה בהפרשת חלה

אין העיסה נעשית טבל, להתחייב בהפרשת חלה לכהן, אלא משעת הגלגול [=עירוב הקמח עם המים יפה], שהוא גמר מלאכת העיסה להתחייב בחלה.

וכל זה, כשבשעת הגלגול היתה העיסה ראויה להתחייב בחלה, אבל אם באותה שעה לא היתה ראויה להתחייב בחלה, אינה מתחייבת בכך בשעת הגלגול, [ושוב לא תתחייב בחלה לעולם].

ולהלן יתבאר בעזה"י, מתי העיסה ראויה להתחייב בחלה, ומתי אינה ראויה להתחייב בחלה.

א. גלגול ישראל.

לדברי הכל, אם בשעת הגלגול היתה העיסה של ישראל, [אפילו גדלה התבואה ביד הקדש או גוי, והם מרחוה, ולא באה ליד ישראל אלא כשהיא קמח], **דין פשוט הוא**, שהיא ראויה להתחייב בחלה, ולכן, מאחר שבאותה שעה היא נעשית טבל, אינה נפטרת עד שיפרישו ממנה חלה, [אפילו אם אחר כך נתנה התבואה למי שאינו מחויב בחלה]. [וזהו ששנינו, שכל הנשאר אחר הניפוי, מהתבואה שנקצרה לצורך מנחת העומר, שהוא נפדה, ונאכל לישראל, חייב בחלה, כי בשעת הגלגול הוא ביד ישראל].

ב. גלגול הקדש.

לדברי הכל, עיסה שנתגלגלה ביד הקדש, אינה מתחייבת בחלה, [כי נאמר "עֲרֹסְתֶכֶם", להוציא עיסת הקדש], ומאחר שבאותה שעה לא נתחייבה, שוב לא תתחייב בחלה לעולם, אף כשתבוא ליד ישראל.

ג. גלגול גוי.

לדעת רבי יוסי ורבי שמעון, [האומרים, שמירוח הגוי פטור ממעשרות] – דין פשוט הוא, שעיסה שגלגלה גוי אינה מתחייבת בחלה, [ואם הפריש חלה, מודיעים לו שהוא פטור, והחלה נאכלת לזרים]. ודין זה למד מהכתוב "וְרֵאשִׁית עֲרֹסְתֶכֶם חֶלֶה תְּרִימוּ תְּרוּמָה כְּתוּבָה לַיהוָה לְפָנֵי יְהוָה וְרֵאשִׁית עֲרֹסְתֶכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה לְדֹרֹתֵיכֶם", [ו"עֲרֹסְתֶכֶם" הראשון מלמד, ששיעור העיסה שחייבת בחלה, הוא כשיעור העיסה שהיתה במדבר, שהוא עשירית האיפה [43.2 ביצים] שנאמר במן "לְקִטּוֹ מִמֶּנּוּ אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ עֹמֶר לְגִלְגֻלֹת", ונאמר "וְהָעֹמֶר עֲשִׂרִית הָאֵיפָה הוּא"], ו"עֲרֹסְתֶכֶם" [השני] מלמד, שלא נתחייבו בחלה אלא בעיסותיהם שלהם, כלומר של ישראל, ולא בעיסות של גוי ולא בעיסות הקדש. [ומי שנתגייר, ונסתפק האם גולגלה עיסתו בעודו גוי, או אחר שנתגייר, חייב מספק להפריש ממנה חלה].

ולדעת רבי מאיר ורבי יהודה – מתחילה נסתפק רבא, האם בדין זה רבי מאיר ורבי יהודה מודים לרבי יוסי ורבי שמעון, שיש ללמוד מהכתוב "עֲרֹסְתֶכֶם", שעיסת הגוי פטורה מחלה. או שגם בדין הזה הם חולקים, ואומרים, שעיסת הגוי חייבת בחלה, כי נאמר בעניין חיוב חלה, "וְרֵאשִׁית עֲרֹסְתֶכֶם", וכן נאמר בעניין חיוב תרומות, "וְרֵאשִׁית עֲרֹסְתֶכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה כְּתוּבָה לַיהוָה לְפָנֵי יְהוָה וְרֵאשִׁית עֲרֹסְתֶכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה לְדֹרֹתֵיכֶם", ויש ללמוד בגזרה שווה, שכשם שתבואת הגוי חייבת בתרומות ומעשרות, [כשנתמרחת ביד הגוי], כך עיסת הגוי חייבת בחלה, [כשנתגלגלה ביד הגוי]. ואמר רבא יהי רצון שאראה בחלום. ולאחר מכן החליט, שלדעת רבי מאיר ורבי יהודה עיסת הגוי חייבת בחלה.

גוי שהפריש שה לפדיון פטר חמור, מודיעים אותו שהוא פטור, ופטר חמור גוזז ועובד בו.

החילוק בין חיוב תבואת גוי במעשרות לחיוב

עיסת גוי בחלה

לעיל נתבאר, שלדעת רבי יוסי ורבי שמעון, מדין תורה תבואה שנתמרחח ביד הגוי פטורה ממעשרות, וכן חלה שנתגלגלה ביד הגוי פטור מחלה.

ואולם, מדברי חכמים יש ביניהם חילוק, והוא, שתבואת גוי חייבת במעשרות מדברי חכמים. אבל עיסת הגוי, פטורה מחלה אף מדברי חכמים.

< והטעם לכך שחייבו חכמים את תבואת הגוי במעשרות, הוא גזירה משום בעלי כיסים [=עשירים].

- י"מ שהחשש שבגללו גזרו חיוב מעשרות על תבואת גוי, הוא, מפני אותם עשירים הקונים תבואה מחמרים, שאם יתירו להם את תבואת החמרים הגוים בלא לעשרה, יבואו לאכול תבואה בלא לעשר, גם כשקונים מחמר ישראל. [שיאמרו אין חיוב מעשרות אלא על האוכל מתבואתו ולא לקונה מאחרים].

- וי"מ שהחשש שבגללו גזרו חיוב מעשרות על תבואת גוי, הוא, מפני עשירים בעלי קרקעות, שיש להם תבואה מרובה וחסים על המעשרות, ואם מירוח הגוי היה פוטר, היו מקנים הכל לגוי קודם מירוח, וימרחם הגוי בלא שיתחייבו ממעשרות ויחזירם לבעלים.

ואף על פי שגם עתה אחר הגזרה שתבואת הגוי חייבת במעשרות, עדיין יש לאותם עשירים עצה להיפטר מחיוב המעשרות, והוא, שיכניסו את התבואה לביתם במוץ, [כעין מאכל בהמה, ומאכל בהמה פטור ממעשרות. א"נ הטעם שהיא פטורה כשהיא במוץ, כי אינה נחשבת כרואה פני הבית, ואין תבואה מתחייבת אלא כשרואה פני הבית]. או שיכניסו את התבואה לבית דרך גגות או קרפיפות, ולא דרך חצירות, [ואין התבואה נעשית טבל להתחייב במעשר עד שתכנס דרך השער, שנאמר "ואכלו בשעריך ושבעו"].

מכל מקום אין לחוש כל כך שיפטרו עצמם ממעשרות באופנים הללו, כי הכנסת התבואה באופן הזה היא דבר הנעשה בגלוי, ואינם חפצים להראות לכל שהם רוצים להפטר ממעשרות, כי יש להם בזיון בכך.

< אבל אין טעם לחייב את עיסת הגוי בחלה כדי שהעשירים לא יערימו לפטור את עיסותיהם מן החלה על ידי נתינתה לגוי קודם הגלגול.

כי גם אם היו גוזרים שעיסת הגוי חייבת בחלה, יש עצה להיפטר מחלה בלא שייוודע הדבר לכל, והיא, לעשות עיסה שאין בה שיעור חיוב חלה, [כלומר פחות משיעור 43.2 ביצים].

ואם כן, הרוצה להיפטר מחיוב חלה, יכול לפטור עצמו באופן הזה, בלא שייוודע הדבר לכל, גם בלא לתת את העיסה לגוי, ואם כן אין טעם לגזור חיוב חלה על עיסת הגוי.

סדר הקרבת מנחת העומר

סדר הקרבת מנחת העומר, הוא כסדר הקרבת כל המנחות הטעונות שמן, [שיתבאר בעזה"י בדף ע"ד]:

קידוש המנחה בכלי – (א) נותן שמן בכלי [של מידת העשרון]. (ב) נותן את הסולת [ולש אותה בפושרים]. (ג) נותן שמן פעם שניה ובוללו בסולת.

(ד) יוצק שמן פעם שלישית לקיים מצוות יציקה. – (ה) תנופה. (ו) והגשה לקרן דרומית מערבית של מזבח, [כפי שנתבאר בדף ס"א].

עבודות ההקרבה – (ז) קמיצה. (ח) הקטרה.

שיירי מנחת העומר, [אחר הקמיצה וההקטרה], נאכלים לכהנים.

עד מתי בודקים את החמץ בפסח

לכתחילה יש לבדוק חמץ אור לארבעה עשר בניסן אולם מי שלא בדק בזמן הזה לא נפטר מחיוב הבדיקה ועליו לבדוק בארבעה עשר שחרית ואם לא בדק אז:

לדעת רבי יהודה – לא יבדוק אלא עד שעה ששית, שהיא זמן הביעור, אבל מכאן ואילך לא יבדוק כי מאחר שעתה החמץ אסור באכילה, יש לחוש, שמא כשיחפש אחריו, וימצאנו, יכניסו בטעות לפיו. [=גזרה שמא יאכלנו].

ולדעת חכמים [=רבי מאיר] – אם לא בדק את

החמץ קודם שעת הביעור, יבדוק לאחר שעת הביעור, ואפילו בתוך הפסח עצמו. ואין לחוש שמא בתוך כך שמחפש אחריו לבערו, יבוא לאכלו בטעות.

עבודות בתבואה חדשה קודם שקרב העומר

מדין תורה, אף שהתבואה החדשה של השנה הזו אסורה באכילה **עד העומר**, [כפי שיתבאר בעזה"י בדפים הבאים], **לא נאסרה עבודה בתבואה חדשה, אלא קצירה בלבד, במקום שראוי להביא ממנו את העומר**, [כפי שיתבאר בעזה"י בדף ע"א].

< **לדעת רבי מאיר – כן הוא דין התורה, אבל חכמים אסרו לעסוק בתבואה החדשה, כל זמן שהיא אסורה באכילה**, [כלומר עד שהעומר יתיר אותה], **שמא בשעה שיעסקו בה**, [בקצירה, או בטחינה, או בשאר עבודות], **יטלו ממנה, ויאכלו בטעות, ויעברו על איסור אכילת חדש**. [ואין זה דומה לדין בדיקת חמץ, שאמרו חכמים, שמי שלא בדק קודם הפסח, יבדוק בתוך הפסח, ולא חששו שמא בתוך כך יתן מהחמץ לפיו, כי הבודק את החמץ כוונתו לשורפו ולבערו, שהרי הוא מחפש אחריו מחמת איסורו, ואין לחוש שהבא לבער דבר אסור, יטעה ויאכל ממנו, מה שאין כן בעיסוק בתבואת חדש, שהיא מיועדת לאכילה, יש לחוש שיאכל ממנה]. [ושוקי ירושלים, שהיו מלאים קמח וקלי [=קמח הבא מתבואה שנתייבשה בתנור] מן החדש, מיד אחר הקרבת העומר, ואם כן קצרום וטחנום קודם העומר, שלא ברצון חכמים היה הדבר].

< **ולדעת רבי יהודה – לא אסרו חכמים לעסוק בתבואה החדשה קודם העומר, ואם כן, חוץ מאיסור תורה, שלא לקצור ממקום שראוי להביא ממנו את העומר, הכל מותר**, ובכלל זה, לקצור משאר מקומות, ולקטוף מכל המקומות, [שכן רק קצירה נאסרה במקומות הראויים להביא מהם את העומר, אבל קטיפה ביד מותרת], וכן לטחון, ולברור.

דף ס"ח

- **לדברי רבה, לא התיר רבי יהודה, אלא עבודות שלא כדרכו, כגון לקטוף ולא לקצור, או לטחון בריחים של יד ולא בריחים של מים, או להרקיד על גבי נפה**, [כלומר לנפות מהצד החיצון לצד הפנימי, ולא כדרך הרגילה מהפנימי לחיצון]. והטעם לכך, כי כשיעסוק בתבואה החדשה בשינוי, הדבר יזכיר לו שהיא אסורה באכילה, ולא יאכל ממנה, אבל אם יעסוק בה כדרכו, יש לחוש שבתוך כך, יאכל ממנה, ויעבור באיסור אכילת חדש, [כשם שאסר רבי יהודה לבדוק חמץ בפסח, שמא יטעה ויאכל ממנו]. [ודבריו נדחו, כי מפורש במשנתנו בדף ע', שבבית השלחין היו קוצרים כדרכם, אף שהתבואה עוד אסורה].

- **ולדברי אביי, רבי יהודה התיר את כל העבודות אף כדרכו, ולא חשש שמא יאכל מהחדש, והטעם לכך, כי החדש הוא דבר שהיה אסור עליו מתחילת יצירתו, ומעולם לא היה מותר בו, וכבר התרגל שלא לאכול ממנו**, [ואין זה כבדיקת חמץ בפסח, שאסרה רבי יהודה שמא יאכל מהחמץ, כי חמץ היה מותר כל השנה, ולא הורגל להישמר מאכילתו, ולכן יש לחוש יותר שמא יאכל ממנו].

- **ולדברי רב אשי, לא התיר רבי יהודה עבודות בתבואת חדש, אלא כשאינה ראויה לאכילה**, כגון עבודה בקמח או בקלי המוזכרים במשנה, שאינם נאכלים כמו שהם, ואין לחוש שיאכלום בטעות. [ודבריו נדחו, כי מאחר שהתיר רבי יהודה עבודה בקמח וקלי, על כרחך התיר גם קצירה וטחינה, כי אין קמח וקלי אלא אחר קצירה וטחינה].

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)

תרומות והנצחות:

הורביץ. בנק פאגי (52). סניף 183. חשבון 654248

[פתרון לבעלי חשבונות מוגבלים](#)